

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Величка Иванова Милина,
Военна академия “Георги. С. Раковски”,
професионални направления:

3.3. Политически науки и 9.1. Национална сигурност

Относно: дисертационен труд за присъждане на научната степен “доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност “Политология”

Автор на дисертационния труд: Александра Александрова Атанасова,
докторант редовна форма на обучение в Югозападен университет “Неофит Рилски”, Благоевград, Философски факултет, катедра “Философски и политически науки”

Тема на дисертационния труд:

„ПОЛИТИКИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ И ПРОЦЕСИ НА ДЕСТРУКЦИЯ
НА ДЪРЖАВНОСТТА В БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА СЛЕД
ДЕЙТЪНСКОТО СПОРАЗУМЕНИЕ ОТ 1995 ГОДИНА“

Основание за представяне на рецензията – участие в състава на научно жури определено със заповед на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски” № 2800 от 21.12.2022 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Събитията в Босна и Херцеговина през последните месеци категорично потвърждават нарастващата актуалност и значимост на темата на дисертационния труд на Александра Атанасова. Изследваният проблем има проекции не само към вътрешната стабилност на страната, но и към сигурността на Западните Балкани,

европейската и международната сигурност. Неговото развитие и сценарии за разрешаване не биха могли да бъдат прогнозирани, без да се отчитат интересите на релевантните регионални и международни играчи – Хърватия, Сърбия, Турция, Русия, Европейски съюз.

Погледнати през вътрешната призма, след повече от две и половина десетилетия от Дейтънското споразумение, предизвикателствата (на междуетническите отношения, на функционирането на политическия процес), пред сигурността на страната са като че ли повече и още по-сериозни, отколкото в началото.

В този сложен вътрешнополитически и геополитически контекст, разработването на основния изследователски проблем в оценяваната работа е сериозно предизвикателство и показател за научната амбиция на докторантката. Веднага искам да отбележа, че тя се е справила успешно, като не само е направила критичен анализ на съществуващите в академичната литература и политическите документи тези, но е предложила и своите политически препоръки за ефективно развитие и преодоляване на идентифицираните от нея проблемни сфери на функциониране на политическата система на страната.

Ето защо, темата на докторска работа на Александра Атанасова безспорно е не само изключително актуална, но и с потенциал за висока както теоретична, така и практическа стойност и значимост, които убедително са обосновани от докторантката.

2. Оценка на научните резултати

Представеният дисертационен труд е завършено, самостоятелно проведено научно изследване, което има сложен интердисциплинарен характер.

Библиографският списък включва 148 заглавия, от които 101 на латиница (английски, сръбски, хърватски и бошняшки език) и 47 на български език. Те са реално използвани и цитирани в текста на

дисертацията, което дава възможност да се отличи авторовия принос по темата.

Работата е много добре концептуализирана. Обектът на изследването и предметът на цялостния анализ в дисертационния труд са коректно дефинирани и са пряко и непосредствено свързани с целта на научното търсене – “чрез преглед на историческите причини и анализ на актуалната обстановка в Босна и Херцеговина да бъдат определени и установени конкретните процеси, довели до настоящия политически и обществен пат, с цел да бъдат разгледани опциите за потенциално преминаване отвъд наложилото се статукво, и да бъдат представени бъдещи варианти за развитие”. Тя убедително е постигната чрез последователното и в пълен обем решаване на предметно дефинираните четири основни изследователски задачи. За това са допринесли и адекватно подобрите, разнообразни изследователски методи и подходи, включително интервюиране на експерти.

Изложението е организирано в четири глави и в рамките на зададените ограничения представя пълноценно развитие на темата.

Високо положително оценявам структурирането на историко-политическите предпоставки за съвременните линии на разделение в обществото и държавата, изведени на базата на демонстрирано много добро познаване и разбиране на политическите и социокултурни процеси през вековете на територията на днешна Босна и Херцеговина.

Специално отбелязвам убедителното аргументиране на тезата, че Дейтънското споразумение е предпоставка и фактор за конституирането на неефективна политическа система, чието функциониране не само не съдейства за прекратяване на междуетническото разделение в страната, но даже подпомага този процес.

Като достойнство на работата определям идентифицирането и направената таксономия на основните различия във визиите на трите

етнически общности по настоящето устройство и бъдещето на Босна и Херцеговина.

Високо оценявам компетентния анализ на геополитическите позиции и направените оценки на влиянето на международни фактори - Русия, Сърбия, Турция, държави от Персийския залив върху вътрешнополитическия процес в Босна и Херцеговина.

Постижение на докторантката е генерирането на възможни сценарии на развитието на кризата на функционирането на държавата Босна и Херцеговина в контекста на актуалната регионална и международна среда за сигурност.

Специално отбелязвам много високия практико-приложен потенциал на формулираните 4 политически предложения за структурни реформи, които освен това са и предметно разписани като съдържание: 1) изчистване на объркващата комбинация между принципа за споделяне на властта и елементите на етнически федерализъм; 2) коригиране на баланса между индивидуални и групови права; 3) ефективно териториално управление; 4) промяна на изборителната система; 5) при ревизия на Дейтънското споразумение, европейската интеграция специално да бъде записана като цел пред държавата.

Споделям многостранно обоснованата авторова теза - „диагноза“ на съвременното състояние на държавата Босна и Херцеговина като блокирана държава с неясно бъдеще, където всяка потенциална трансформация и размразяване на статуквото е несигурно.

Формулираните основни тези в изследването, както и подкрепящите ги аргументи, убедително потвърждават изследователската хипотеза.

3. Оценка на приносите в дисертационния труд

Постиженията в докторската си работа Александра Атанасова обобщава като пет приноса. Приемам самооценката на докторантката,

като намирам, че те са коректно формулирани и отразяват реално постигнати научни резултати. Към по-значимите, заради тяхната полезност и възможна практическата приложимост, отнасям:

- Направената таксономия на негативните ефекти, от етническото разделение при политическите партии и етнизацията в управлението на Босна и Херцеговина, върху нейното социално и икономическо развитие.

- Формулираните политически препоръки за критично необходимите реформи на политическата система на Босна и Херцеговина.

- Анализът и оценката на въздействието на актуалната международна среда за сигурност и геополитически реалности върху вътрешнополитическите процеси в Босна и Херцеговина.

- Генерирането на бъдещи варианти за развитие на Босна и Херцеговина и на опции за потенциално преминаване отвъд наложилото се статукво в държавата.

Авторефератът коректно и пълно представя резултатите от дисертационното изследване.

По темата на докторската работа има шест научни публикации от 2014 до 2022 г, които дават необходимата публичност на постиженията и приносите в изследването, а също показват дългогодишен интерес към темата на дисертацията.

4. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

В рамките на моите компетенции и достъпните ми източници не установявам плагиатство в представените публикации.

Не ми е известно в хода на процедурата да са получавани неанонимни и мотивирани писмени сигнали за плагиатство.

5. Критични бележки и препоръки

Две са по-съществените ми претенции към работата. Едната се

отнася до изводите към основните части на изложението, които са твърде многословни и имат характера по-скоро на анотация, отколкото на формулирани основни резултати от анализа.

Втората е свързана с обема на автореферата, чиито 90 страници надхвърлят общоприетите стандарти.

Основната ми препоръка към докторантката е да продължи и разшири изследванията си по тази многостранна тема, която има нарастваща значимост за регионалната и европейската сигурност.

6. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Като оценявам достойнствата на постигнатото, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема “Политики за изграждане и процеси на деструкция на държавността в Босна и Херцеговина след Дейтънското споразумение от 1995 година” и изказвам съгласието си на Александра Александрова Атанасова да бъде присъдена образователната и научна степен “доктор” в професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност “Политология”.

януари 2022

STATEMENT

From Prof. Velichka Milina, PhD,

Rakovski National Defence College

professional areas:

3.3. Political Sciences and 9.1. National security

Regarding dissertation thesis for awarding the educational and scientific degree "Doctor" – higher education area 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.3. Political Sciences, Doctoral program "Political Science"

Author of the dissertation theses: Alexandra Alexandrova Atanasova, full-time doctoral student at Southwestern University "Neofit Rilski", Faculty of Philosophy, Department of "Philosophical and Political Sciences"

Topic of dissertation theses:

„STATE-BUILDING POLICIES AND STATE DESTRUCTION PROCESSES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA AFTER THE 1995 DAYTON AGREEMENT“

Reason for presenting the review - participation in a scientific jury determined by order of the Head of the South-West University "Neofit Rilski" № 2800 from 21.12.2022

1. Relevance and significance of the developed scientific problem

The events in Bosnia and Herzegovina in the last months categorically confirm the growing relevance and importance of the topic of Aleksandra Atanasova's dissertation.

The investigated problem has projections not only to the internal stability of the country, but also to the security of the Western Balkans, European and

international security. Its development and resolution scenarios could not be predicted without taking into account the interests of the relevant regional and international players – Croatia, Serbia, Turkey, Russia, the European Union.

Seen through the internal prism, after more than two and a half decades since the Dayton Agreement, the challenges (of inter-ethnic relations, of the functioning of the political process) to the security of the country seem to multiply and become even more serious than at the beginning.

In this complex domestic political and geopolitical context, the development of the main research problem in the assessed work is a serious challenge and an indicator of the scientific ambition of the PhD student. I want to point out right away that she succeeded in not only critically analyzing the existing academic literature and policy documents, but also offered her political recommendations for effective development and overcoming the problem areas of functioning of the country's political system.

Therefore, the topic of Alexandra Atanasova's dissertation thesis is undoubtedly not only extremely relevant, but also has the potential for high theoretical and practical value and significance, which are convincingly substantiated by the doctoral student.

2. Evaluation of the dissertation thesis

The presented dissertation work is a completed, independently conducted scientific research that has a complex interdisciplinary character.

The bibliographic list includes 148 titles, 101 of which are in Latin languages (English, Serbian, Croatian and Bosnian) and 47 are in Bulgarian. They are effectively used and cited in the text of the dissertation, which makes it possible to distinguish the author's contribution to the topic.

The work is very well conceptualized. The object of the research and the subject of the overall analysis in the dissertation work are correctly defined and are directly and immediately related to the goal of the scientific research - "through an overview of the historical causes and an analysis of the

current situation in Bosnia and Herzegovina to determine and establish the specific processes that led to the current political and social path, in order to consider the options for a potential transition beyond the imposed status quo, and to present future options for development". This was convincingly achieved through the consistent and comprehensive solution of the four main research tasks. Adequately selected, diverse research methods and approaches, including interviewing experts, contributed to this.

The chosen structure of for main chapters is appropriate and allows a full (within the set limits) disclosure of the content of the subject.

I highly positively assess the structuring of the historical-political prerequisites for the modern lines of division of the society and the state, derived on the basis of very well demonstrated knowledge and understanding of the political and socio-cultural processes over the centuries on the territory of today's Bosnia and Herzegovina.

I especially note the persuasive argumentation of the thesis that the Dayton Agreement is a prerequisite and a factor for the constitution of an ineffective political system, the functioning of which not only does not help to end the inter-ethnic division in the country, but even supports this process.

The virtue of the dissertation thesis is the identification and taxonomy of the main differences in the visions of the three ethnic communities regarding the current structure and future of Bosnia and Herzegovina.

I highly appreciate the competent analysis of geopolitical positions and the assessments made of the influence of international factors - Russia, Serbia, Turkey, and the Persian Gulf states on the internal political process in Bosnia and Herzegovina.

The achievement of the doctoral student is the generation of possible scenarios for the development of the crisis of the functioning of the state of Bosnia and Herzegovina in the context of the current regional and international security environment.

I especially note the very high praxis-oriented potential application of the formulated 4 political proposals for structural reforms, which are also subject-wise listed as content: 1) clearing up the confusing combination between the principle of power-sharing and the elements of ethnic federalism; 2) adjusting the balance between individual and group rights; 3) effective territorial management; 4) changing the electoral system; 5) when revising the Dayton Agreement, European integration should be specifically written down as a goal for the state.

I share the author's thesis - a "diagnosis" of the contemporary state of Bosnia and Herzegovina as a blocked state with an unclear future, where any potential transformation and unfreezing of the status quo is uncertain.

The main theses formulated in the study, as well as the arguments supporting them, convincingly confirm the research hypothesis.

3. Assessment of the contributions of the dissertation thesis

Alexandra Atanasova summarizes the achievements in her dissertation thesis as five contributions. I accept the doctoral student's self-assessment, agreeing that they are correctly formulated and reflect actual scientific results achieved. The most significant, because of their usefulness and possible practical applicability, I pertain to the following:

- The taxonomy of the negative effects of ethnic division in political parties and ethnicization in the governance of Bosnia and Herzegovina with regards to its social and economic development.

- The formulated political recommendations for the critically needed reforms of the political system of Bosnia and Herzegovina.

- The analysis and assessment of the impact of the current international security environment and geopolitical realities in the internal political processes of Bosnia and Herzegovina.

- The generation of future options for the development of Bosnia and

Herzegovina and options for a potential transition beyond the imposed status quo in the country

The submitted abstract accurately and fully presents the conclusions drawn from the dissertation research.

On the topic of the dissertation thesis, there are six scientific publications from 2014 to 2022, which give the necessary publicity to the achievements and contributions in the research, and also show a long-term interest in the topic of the dissertation.

4. Statement on the presence or absence of plagiarism

Within the scope of my competences and the sources available to me, I do not detect plagiarism in the materials presented in the procedure.

I am not aware of any non-anonymous and motivated written plagiarism reports being received during the procedure.

5. Critical notes and recommendations

There are two main complaints I have about the work. One concerns the conclusions to the main parts of the presentation, which are too wordy and have the character of an annotation rather than a formulated main results of the analysis.

The second is related to the volume of the abstract for the dissertation, whose 90 pages exceed generally accepted standards.

My main recommendation to the PhD student is to continue and expand her research on this multi-faceted topic, which is of increasing importance to regional and European security.

6. Conclusion

The presented dissertation thesis meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation for obtaining the educational and scientific degree "Doctor".

Taking into account the merits of the research, I give a positive

assessment of the dissertation thesis on the topic “State-building policies and state destruction processes in Bosnia and Herzegovina after the 1995 Dayton agreement” and declare my consent for Alexandra Alexandrova Atanasova to be awarded the educational and scientific degree "doctor" in the professional field 3.3. Political Sciences, Doctoral program "Political Science",

January 2023